

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 592/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Henrietou Hirjakovou, Námestie osloboditeľov 1, Michalovce, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 17 Cpr 4/2016 z 21. júla 2020 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Košice II sp. zn. 17 Cpr 4/2016 z 21. júla 2020 n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Henrietou Hirjakovou, Námestie Osloboditeľov 1, Michalovce, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 Cpr 4/2016 z 21. júla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne sa v konaní pred okresným súdom žalobou z 25. októbra 2016 domáhala určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy vo výške 5 460 € s príslušenstvom. Následne podaním z 18. mája 2017 doplnila pôvodný petit o určenie, že pracovný pomer medzi ňou a žalovaným bol uzavretý na dobu neurčitú a upravila požadovanú náhradu mzdy na 3 238,39 € s príslušenstvom. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 Cpr 4/2016 zo 4. júna 2018 žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v plnom rozsahu. Sťažovateľka podala proti tomuto rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd uznesením (sp. zn. 2 CoPr 2/2019 z 21. mája 2019) tak, že vec vrátil okresnému súdu z dôvodu, že odvolanie bolo opatrené v čase jeho elektronického podania neplatným zaručeným podpisom právnej zástupkyne sťažovateľky, pričom tento nedostatok nebol odstránený.

3. Po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej vydal vyšší súdny úradník uznesenie sp. zn. 17 Cpr 4/2016 z 22. apríla 2020, ktorým rozhodol, že sťažovateľka je povinná

nahradiť žalovanému trovy konania v sume 1 522,02 € do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia na účet právneho zástupcu žalovaného. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol.

4. Sťažovateľka zastáva názor, že okresný súd sa v napadnutom rozhodnutí odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bez toho, aby vysvetlil, prečo tak urobil, pričom cituje bližšie nešpecifikované rozhodnutie najvyššieho súdu: *„Pri rozhodovaní o náhrade trov konania treba rozlíšiť, čo je základný nárok a čo sprevádzajúci. Základom je rozhodnutie o prvotnom nároku, že do práva strany bolo zasiahnuté a výška nároku je potom druhoradá a nadväzujúca...“*

5. Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že okresný súd nesprávne aplikoval ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), keďže pri určení tarifnej hodnoty vychádzal z § 10 ods. 1 vyhlášky, pričom podľa názoru sťažovateľky je na mieste aplikácia § 11 ods. 1 písm a) vyhlášky, pretože základným nárokom uplatneným v konaní, z ktorého je potrebné vychádzať pri určení tarifnej hodnoty, je nárok na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a nárok na náhradu mzdy je podľa nej len sprevádzajúcim nárokom, ktorého *„výška by musela byť predmetom odborného posúdenia...“*.

6. Sťažovateľka tiež spája porušenie svojho označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru s tým, že okresný súd nezohľadnil pri rozhodovaní o výške trov konania existenciu objektívnych skutočností *„na priznanie dôvodov hodných osobitného zreteľa“* v jej právnej veci, pričom zdôrazňuje, že vznikli *„nezávisle od vôle sťažovateľky“*. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že týmto dôvodom osobitného zreteľa malo byť podanie odvolania vo veci samej, ktoré nebolo podľa názoru všeobecného súdu opatrené platným zaručeným elektronickým podpisom právnej zástupkyne sťažovateľky, pričom tento nedostatok nebol riadne a včas odstránený a v dôsledku ktorého všeobecný súd

na odvolanie neprihliadal. Sťažovateľka namieta, že uvedený nedostatok podaného odvolania bol spôsobený zlyhaním elektronického systému, a sama nemala vedomosť o vadnosti podpisu, pretože ju súd nevyzval na opätovné podanie. Sťažovateľka nesúhlasí s názorom okresného súdu uvedeným v napadnutom uznesení, že dôvod, ktorý považuje za hodný osobitného zreteľa, nastal až po rozhodnutí súdu o nároku na náhradu trov konania, a preto naň nemožno prihliadať.

7. Sťažovateľka napokon namieta, že napadnuté uznesenie okresného súdu je nejasne a nedostatočne odôvodnené, okresný súd sa nevysporiadal s jej argumentáciou týkajúcou sa judikatúry, na ktorú poukazovala, a tým porušil princíp právnej istoty.

8. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ]... podľa čl. v článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením okresného súdu Košice II sp. zn. 17 Cpr/4/2016 zo dňa 21. 7. 2020 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu porušené holi.

2. Uznesenie okresného súdu Košice II sp. zn. 17 Cpr/4/2016 21. 7. 2020 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd odkladá účinnosť právoplatného Uznesenia okresného súdu Košice II sp. zn. 17 Cpr/4/2016 zo dňa 21. 7. 2020.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 2 000,- €.

5. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť trovy konania vo výške 357,24 € a to na účet advokátskej kancelárie JUDr. Henriety Hirjakovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

15. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

16. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu

(IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

17. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

18. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

19. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

20. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie

z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

21. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

22. Sťažovateľka namieta, že k porušeniu jej v bode 1 označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru došlo z dôvodu arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, pričom sa mal okresný súd odkloniť od judikatúry najvyššieho súdu bez toho, aby tento odklon odôvodnil. Sťažovateľka tiež namieta nesprávnu aplikáciu ustanovení vyhlášky v súvislosti s určením tarifnej hodnoty veci a tiež skutočnosť, že okresný súd pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania neaplikoval § 257 CSP. Hoci sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta i postup okresného súdu predchádzajúci vydaniu napadnutého uznesenia, túto jej časť žiadnym spôsobom neodôvodnila. Ústavný súd preto nemohol posúdiť príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru a postupom okresného súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia.

23. Ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania veci podrobne preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu a zistil, že pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania vychádzal z trov vyčíslených právnym zástupcom žalovaného účelne vynaložených na bránenie jeho práva a priznal mu ich ako strane plne úspešnej v spore podľa § 10 ods. 1 a § 13a ods. 1 písm. a), c), d) vyhlášky, celkovo za štyri úkony právnej služby. Keďže počet úkonov právnej služby a ich účelnosť neboli predmetom argumentácie uplatnenej v ústavnej sťažnosti, ústavný súd sa zamerlal na to, či boli ústavne súladným spôsobom aplikované ustanovenia vyhlášky súvisiace s určením tarifnej hodnoty veci.

24. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že okresný súd považoval za tarifnú hodnotu veci sumu požadovanej náhrady mzdy (upravenú doplnením žaloby, čo sudca pri jednotlivých úkonoch právnej služby zohľadnil), a teda oceniť plnenie podľa § 10 ods. 1 vyhlášky. Ústavný súd poukazuje na to, že predmetom konania vo veci samej boli v skutočnosti tri nároky, z toho dva neoceniť (určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a určenie, že pracovný pomer bol uzatvorený na dobu neurčitú) a jeden oceniť – náhrada mzdy vyčíslená a neskôr znížená podaním žalobcu. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd vychádzal pri rozhodovaní z trov vyčíslených právnym zástupcom plne úspešného žalovaného, ktorý si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia len v súvislosti s jedným z uplatnených nárokov – presne vyčíslenou náhradou mzdy, a tarifnú hodnotu veci určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky. Ak okresný súd vychádzal v súlade s návrhom právneho zástupcu žalovaného z toho, že tarifnú hodnotu veci určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky, podľa názoru ústavného súdu tak nepochybil pri aplikácii relevantných ustanovení vyhlášky a postupoval (i s poukazom na § 13 ods. 1 vyhlášky) ústavne konformným spôsobom.

25. Právny názor sťažovateľky, podľa ktorého je potrebné deliť uplatnené právne nároky na základné a sprevádzajúce, pričom tarifná hodnota veci sa stanoví podľa základného nároku, nemá základ v právnych predpisoch upravujúcich náhradu trov civilného sporového konania ani v súdnej praxi.

26. V súvislosti s argumentáciu sťažovateľky uplatnenou v ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že jej právna zástupkyňa ignoruje hranicu medzi dvoma fázami rozhodovania o trovách v civilnom sporovom konaní. Podstatná časť jej argumentácie sa vzťahuje na prvú fázu, teda na rozhodnutie o samotnom nároku na náhradu trov konania, o ktorom ale bolo rozhodnuté v poradí druhým výrokom rozsudku vo veci samej a ktorá je ukončená jeho právoplatnosťou. V druhej fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania už nemožno aplikovať § 257 CSP tak, ako to v odôvodnení napadnutého uznesenia správne uviedol okresný súd. Taktiež argumentácia sťažovateľky viažuca sa k aplikácii § 255 ods. 1 CSP pri posudzovaní úspechu sporových strán v súvislosti s jednotlivými uplatnenými nárokmi v konaní je v tejto fáze rozhodovania o trovách konania celkom zjavne neakceptovateľná (žalovaný bol v konaní plne úspešný a právoplatným rozsudkom okresného súdu mu bol priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu).

27. Aj odôvodnenie rozhodnutia o trovách konaniach musí napĺňať atribúty dostatočného odôvodnenia rozhodnutia tak, ako to vyžaduje základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o trovách konania pristupuje ústavný súd len v prípadoch procesného excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania. K takémuto procesnému excesu v prípade napadnutého uznesenia okresného súdu podľa názoru ústavného súdu nedošlo.

28. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktorým sudca okresného súdu zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania, dospel k presvedčeniu, že napadnuté uznesenie nevybočuje z aplikačnej praxe všeobecných súdov, je presvedčivo a dostatočne odôvodnené, ústavne udržateľné a ako také je potrebné ho považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

29. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a označeným základným právom podľa ústavy, ako aj právom podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by

ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, nebolo namieste ani vyhovieť požadovanému odkladu vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu (bod 2 výroku). Bezpredmetným sa stalo aj rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu